

Platforma Rozumné právo: Konec rodných čísel v občanských průkazech: náhrada musí být jednoduchá, levná a přijít co nejdříve

V Praze 13. dubna 2021 – Rodná čísla se používají jako jeden z běžných způsobů identifikace fyzických osob, například při uzavírání smluv anebo při ověřování bezdlužnosti. Opakované odklady konce zápisu rodných čísel do občanských průkazů proto vyvolávají nejistotu. Stát by měl přechod k novému způsobu jednoznačné identifikace fyzických osob naplánovat tak, aby se na něj mohli dostatečně připravit všichni, kteří ověření identity jiné osoby potřebují pro svou činnost. Zvolené řešení by mělo minimalizovat náklady na jeho zavedení ve státní správě i soukromém sektoru a upřednostnit jednoduchost a srozumitelnost pro běžného uživatele.

Doporučení:

- Stát by se měl v zájmu právní jistoty již vyjádřit, zda bude trvat na potřebě nezapisovat rodná čísla do občanských průkazů, a pokud ano, připravit návrh nahrazujícího řešení a určit realistické datum. Provést příslušné systémové změny bude třeba jak na straně státu, tak i soukromých společností.
  - Nový způsob jednoznačné identifikace by měl být jednoduchý i pro běžného uživatele a minimalizovat náklady pro státní správu a soukromý sektor.
  - Stát by při určení nového způsobu jednoznačné identifikace fyzických osob měl zohlednit doporučení a požadavky dotčených soukromých společností, které jednoznačnou identifikaci fyzických osob potřebují pro svou činnost, profesních organizací a obchodních komor a vést s nimi k tomu diskusi.
1. Česká republika se před časem rozhodla, že rodná čísla nebudou do budoucna zapisována do občanských průkazů. Toto rozhodnutí bylo učiněno s cílem posílit ochranu soukromí. Rodné číslo je totiž nositelem informací o věku, pohlaví a v některých případech o místu narození jeho nositele, a je tak možné z něj dovodit údaje, které jsou jinak chráněny podle pravidel ochrany osobních údajů. K nezbytnosti ochrany rodného čísla se opakovaně vyjadřoval také Úřad pro ochranu osobních údajů.¹
  2. Na druhé straně, společnost a právní řád ke svému fungování potřebují spolehlivou možnost jednoznačné identifikace fyzických osob. Ta je nezbytná pro výkon některých oprávněných zájmů soukromých subjektů, jako jsou ochrana proti podvodům anebo ověření důvěryhodnosti fyzických osob, se kterými tyto soukromé subjekty vstupují do smluvních vztahů, a k vymáhání s tím souvisejících práv. Proto je v souvislosti s plánovaným omezením možnosti užívat rodná čísla třeba brát v úvahu též ochranu zájmů těch osob, jež dosud na spolehlivost rodných čísel spoléhaly při realizaci svých práv. Je třeba též ochránit práva osob se sníženými odlišnými kognitivními funkcemi či sníženou schopností užívat moderní technologie.
  3. Dne 5. 3. 2021 schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky další odklad termínu, tentokrát do 31. 12. 2023, po kterém nebude možné užívání rodných čísel (i) soukromým sektorem při identifikaci v rámci uzavírání smluv či ověřování bezdlužnosti a (ii) veřejnou mocí pro některé zákonem stanovené činnosti (např.

¹ Např. stanovisko ÚOOÚ: <https://www.uoou.cz/k-vyuzivani-rodnych-cisel/d-1600/p1=0>

při formulářových žádostech), a to vzhledem k ukončení zápisu rodných čísel do nově vydávaných občanských průkazů.

4. Opakované odklady data, od kterého již nebude možné rodná čísla ve spojení s občanskými průkazy používat k identifikaci osob, zvyšují nejistotu na řadě úrovní. Společnosti ani státní organizace nevědí, zda a kdy mají provést nutné investice do IT systémů a zavádět nový režim jednoznačné identifikace fyzických osob při uzavírání soukromoprávních smluv, například při převodech nemovitostí
5. Je tak nezbytné vyvážit ochranu soukromí² s právem na rovné zacházení a zákazem diskriminace³ a právem na podnikání.⁴ Upřednostnění jednoho chráněného zájmu nesmí vést k omezení jiného chráněného zájmu bez řádného odůvodnění.
6. Přestože diskuse o skončení zápisu rodných čísel do nově vydávaných občanských průkazů probíhá již přes deset let, návrh konkrétního řešení, kterým se rodná čísla jako jednoznačné identifikátory nahradí, stále není k dispozici.
7. V případě souhlasu Senátu Parlamentu České republiky s novelou zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby,⁵ se do tohoto zákona vloží nový §12a zakládající právo ověřit pravdivost kombinace údajů poskytnutých fyzickou osobou. Chybí však bližší určení postupu takového ověření. Novelizace zákona nepřináší náhradu za rodná čísla, která by se v nově vydávaných občanských průkazech měla, po 31. 12. 2023, přestat objevovat. Ani stát, ani soukromé subjekty tak nadále nemají jistotu, zda a jakým způsobem bude možné fyzické osoby jednoznačně identifikovat a jaká opatření mají přijmout.
8. Co nejdříve by tedy měl stát s dotčenými subjekty prodiskutovat a připravit návrh řešení, kterým se rodná čísla nahradí a zachová se tak jednoznačná identifikace fyzických osob. Stát by měl upřednostnit koncepčnost, rychlost a jednoduchost při zavedení nového jednoznačného identifikátoru fyzických osob a minimalizovat náklady na nezbytné úpravy dotčených IT systémů. Toho lze dosáhnout tím, že způsob získání a zpracování nového identifikátoru bude co nejvíce podobný současnému režimu rodného čísla, například jako trvalý bezvýznamový identifikátor. Takový identifikátor by o svém nositeli nevyjadřoval chráněné osobní údaje.
9. Stát by alternativně k jednoznačné identifikaci mohl využít některý z již existujících identifikátorů fyzických osob, kterými disponuje, jako například jedinečný identifikátor přidělovaný správou sociálního zabezpečení osobám samostatně výdělečně činným⁶ nebo evidenční číslo pojištěnce.⁷ Byť tyto identifikátory jsou v současné době používány pro omezený (nikoliv však malý) počet fyzických osob a jsou zapisovány pouze na průkazy pojištěnce (průkazy zdravotního pojištění), jedná se o bezvýznamové identifikátory a způsob jejich přidělování a proces

---

² Čl. 6 Listiny základních práv a svobod.

³ Čl. 3 Listiny základních práv a svobod.

⁴ Čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

⁵ V rámci citovaného sněmovního tisku č. 756.

⁶ Osmi nebo devítimístný identifikátor, který je používán jako variabilní symbol při komunikaci se správou sociálního zabezpečení.

⁷ Přechnodné číslo sociálního pojištění, které je (na žádost) přiděleno každému pojištěnci, který nemá rodné číslo.

zápisu na typ identifikačního dokumentu již existuje. Tyto identifikátory by tak bylo možné rozšířit na početnější skupinu fyzických osob, případně se jejich způsobem vytváření a použití inspirovat.

10. Stát by měl určit nový způsob jednoznačné identifikace fyzických osob pomocí unikátního bezvýznamového identifikátoru po diskusi se soukromým sektorem a zvolit řešení, které omezí potřebu vynakládat velké prostředky ze strany soukromých subjektů a státních organizací (např. v souvislosti s potřebou zavedení nových IT systémů). Zvolené řešení musí být univerzální (jeden identifikátor pro jednu fyzickou osobu) a mělo by zajistit jednoznačnost identifikace, což je podmínkou efektivního vymáhání práv a ochrany právem chráněných zájmů.
11. Platforma Rozumné právo v neposlední řadě vyzývá stát, aby s ohledem na plánované ukončení zápisu rodných čísel občanských průkazů představil návrh nového identifikátoru co nejdříve tak, aby státní organizace i dotčené soukromé subjekty měly dostatek času se na změnu připravit – analýzou možných rizik, změnou svých IT systémů, úpravou vnitřních procesů a zaškolením pracovníků.
12. Členové názorové platformy Rozumné právo jsou připraveni poskytnout veřejným institucím svou součinnost a expertízu za účelem nalezení rozumného nastavení vhodné podoby nového jednoznačného identifikátoru fyzických osob.

Co je názorová platforma Rozumné právo?

Názorová platforma Rozumné právo je nezávislá expertní skupina právníků působících v nejrůznějších oborech práva v praxi i v akademii. Jejím cílem je poskytnout vládě, parlamentu a dalším veřejným institucím odbornou oponenturu návrhů zákonů a dalších regulatorních opatření a zároveň sloužit jako rezervoár podnětů pro jejich racionální implementaci v tuzemských podmínkách. Platforma Rozumné právo není spojena s žádnou politickou stranou nebo hnutím, obchodní společností nebo jinou institucí a všichni její členové vykonávají svou činnost bez nároku na honorář nebo jinou odměnu. Stanoviska publikovaná na platformě Rozumné právo nejsou stanovisky organizací, v nichž členové názorové platformy působí.

Členové názorové platformy Rozumné právo k 13. dubnu 2021

- Václav Bílý, finanční právo
- Marie Břejchová, prezidentka Unie podnikových právníků
- Petr Bříza, mezinárodní právo soukromé
- Hana Gawlasová, pracovní právo a právo elektronických komunikací
- Tomáš Gřivna, trestní právo
- Adéla Havlová, právo veřejných zakázek
- Jan Klouda, compliance a korporátní právo
- Robert Neruda, právo hospodářské soutěže
- Petra Nováková, daňové právo
- Tomáš Richter, insolvenční právo
- Ondřej Trubač, daňové právo
- Jan Wintr, ústavní právo

K řešení dílčích otázek mohou být přizváni další odborníci z různých, i neprávních oblastí.

Web: www.rozumnepravo.cz
LinkedIn: [Rozumné právo](https://www.linkedin.com/company/rozumnepravo)
Twitter: [@RozumneP](https://twitter.com/RozumneP)
Kontakt pro média: Klára Donathová, tajemnik@rozumnepravo.cz